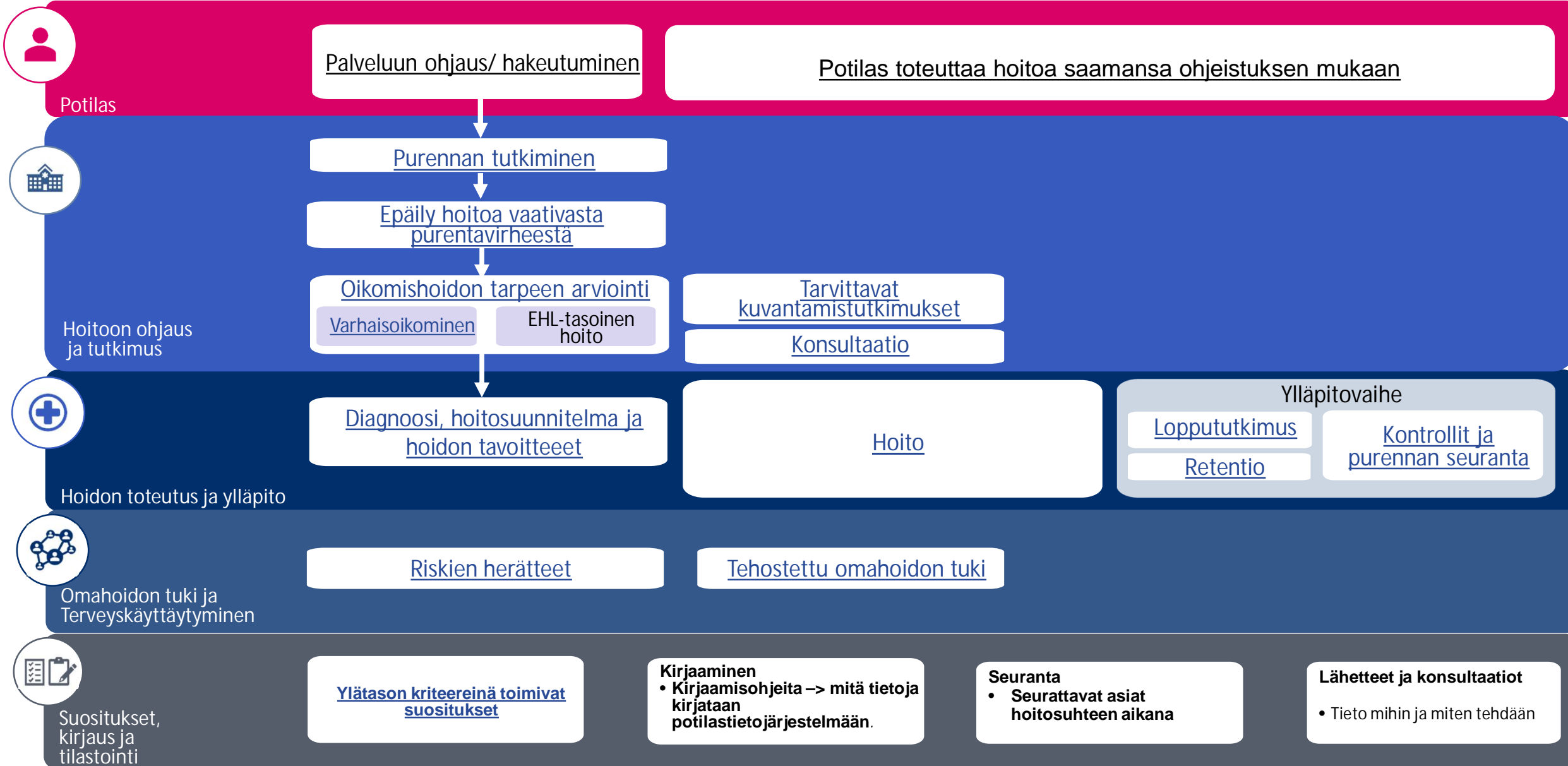

Oikomishoidon toimintamalli kehittyvälle purennalle

Ylätason ohjaavat suositukset

- [STM:n yhtenäiset kiireettömän hoidon perusteet](#). Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:2. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, 2019 (viitattu 4.10.2023)

Palveluun ohjaus/ hakeutuminen

- Purenta tutkitaan ja kirjataan aina perushoidon tutkimuksen tai terveystarkastuksen yhteydessä
- Pirkanmaan hyvinvointialueella asetuksen mukaiset suun terveystarkastukset toteutetaan 1,3, ja 5-vuotiaille ja suun tutkimukset 1, 5 ja 8-luokkalaisille
 - Näiden lisäksi purennan kehitystä voidaan seurata yksilöllisen hoitovälin mukaisilla käynneillä suun terveydenhuollossa

Purennan tutkiminen

- Purenta tutkitaan ja kirjataan aina perushoidon tutkimuksen yhteydessä
 - Kirjaa anamneesiin myös mahdolliseen oikomishoitoon vaikuttavat tiedot *perusterveyden lisäksi* (esim. pään ja kaulan alueen tapaturmat, puheen ongelmat, kuorsaus)
- Tutki ja kirjaa purennasta:
 - Ekstraoraalistasus: Profiili, leukojen välinen asema, huulisulku, symmetria, hengitys, leukanivelen toiminta (avaus, deviaatiot, naksumiset/ lonksahdukset, mahdolliset muut nivelvaivat)
 - Intraoraalistasus: Limakalvot, kieli / kielen lepoasema / kielen toiminta, nielun ilmatila kliinisesti.
purenta nivelasemassa, ohjautuuko purenta vaihdunnan vaihe, molaari- ja kulmahammasuhteet, HYP ja VYP, onko hammaskantoinen purenta vai ienkontakti, peittoisuus (esim. 5/6 tai prosentteina), mahdollinen syvä / avopurenta ,saksi- ja ristipurennat, arvio ahtaudesta, [kulmahampaiden palpointi](#) 9-10-vuotiaasta alkaen
- Ohjaa herkästi ptg kuvaan:
 - jos selkeää tulosta kulmahammas paplaatiosta ei tule
 - muuta erikoista vaihdunnassa (esim. yli ½ vuoden viive oikean ja vasemman puolen hampaiden puhkeamisessa)
 - synnynnäisesti puuttuvia hampaita
 - Leukanivelvaivoja / toimintahäiriöitä

Kulmahampaiden palpointi

- Palpoi kulmahampaat, kun dd 12, 22 / tai 32,42 ovat kunnolla puhjenneet
 - Heiluuko maitokulmahammas?
 - Palpoituuko bukkaalisesti vaiko palatinaalisesti / linguaalisesti?
 - Symmetria- onko eroavaisuutta eri leukapuolilla
- Vaihdunta tapahtuu ensin alakaarelta (ero n. ½ vuotta)
- Huomioi rtg-kuvasta:
 - **Onko maitohampaan juuri resorboitunut? Jos on pysyvä puhkeaa yleensä normaalisti.**
 - Onko kulmahampaan kruunu suurentunut verrattuna saman kaaren kulmahampaaseen -> hammas on todennäköisesti palatinaalisesti
 - Pysyvän hampaan juuren pituus tulee olla lähes $\frac{3}{4}$, jotta hammas puhkeaa -> tarvittaessa ohjaavat poistot, konsultoi tarvittaessa

Epäily hoitoa vaativasta purentavirheestä

- Kirjaa tiedot purentavirheestä potilastietojärjestelmään
- Arvioi, täyttääkö purentavirhe oikomishoidon esiseulontakriteerit kyseisessä purentankehityksen vaiheessa
 - Eteenpäin lisäarvion tekemistä varten lähetetään ainoastaan luokan 6 ja sitä vaikeammat purentavirheet*
 - **Hoitoon pääsyn rajana on luokan 7+ tai sitä vaikeampi purentavirhe***
 - Harkitse oikea ajankohta oikomishoidon hta-käynnille, aseta kutsu haluamallesi vuodelle / kuukaudelle, välttäen kesäkuukausia
 - [Kts. Ikäryhmäkohtaiset ohjeistukset](#)
 - Tarvittaessa purentan seuranta (muista perushoidon asetuksen mukaisissa tutkimuksissa katsotaan joka tapauksessa purenta)

*Mittarina [STM:n purentavirheiden kymmenportainen arviointiasteikko \(TPI\)](#)

- 0 - 4 v: ei ohjata vielä oikomishoitoon
- Alle kouluikäiset:
- 7-8-vuotiaan koululaiset: I-vaihdunta käynnissä
- 9-11- vuotiaat koululaiset: II-vaihdunta käynnissä
- 12-15-vuotiaat koululaiset

0-4-vuotiaat

- Ei ohjata vielä oikomishoitoihin
- Huomioi avopurennat ja puutu mahdollisiin imemistottumuksiin (esim. tutti ja peukalo)
 - Tutista tulee luopua viimeistään 2-vuotiaana

Alle kouluikäiset

- Vain hyvin ko-opperoivat, joilla I-vaihdunta käynnissä
 - Sivualueen / yläetualueen risti -tai koko kaaren saksipurenta, etualueen ristipurennat
 - Usein dd. 16,26 oltava kunnolla puhjenneet, jotta niihin mahdollista kiinnittää renkaat

7-8v kouluikäiset, joilla I-vaihdunta käynnissä

- Laajat risti- ja saksipurennat, dd. 12,22 tilan puute, **progeniat** on tärkeä hoitaa viimeistään tässä vaiheessa, sillä yläleuan kasvuun voidaan vielä vaikuttaa
- All, Suuri HYP (yli 8mm) + *huulivirhe* (alahuuli rullautuu yläinkisiivien taakse) -> tapaturmariski
- Syväpurenta, mikäli selkeä ienkontakti, joka selkeästi vaivaa (muutoin hoito vasta myöhemmin)
- Avopurennat (negatiivinen VYP)
 - huomioi suuhengittäjät, kuorsaus, kielen tursottajat, suurentuneet risat
- Ahtaus, jossa tilaa puuttuu selkeästi enemmän kuin yhden hampaan leveys
- Pysyvän hampaan puhkeamishäiriö tai hypodontia

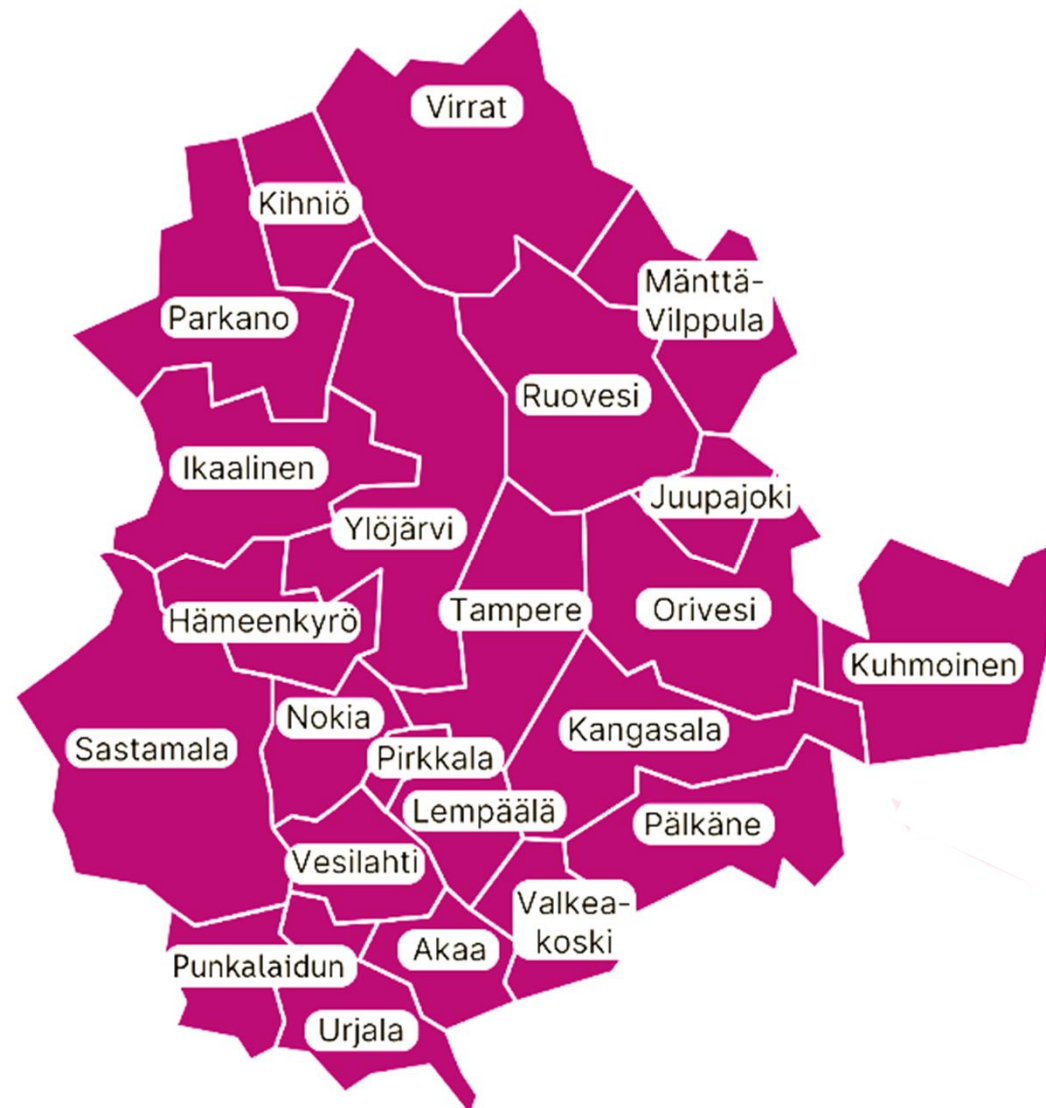
9-11v kouluikäiset, joilla II-vaihdunta käynnissä

- Ohjaa tytöt herkemmin hoidontarpeen arviointikäynnille, sillä leukojen kasvuspurtti tässä iässä lähellä
- Leukojen asymmetria (esim. leuan kärki/ parentataso selkeästi vinossa)
- Kaksoispurennat - liuku nivelaseman ja keskipurennan välillä yli 2mm
- Ahtaus vähintään 1 premolaari/ hammasneljännes. Huom! Jos nelonen puhjennut eikä tilaa puhkeavalle kolmoselle, konsultoi erikoishammaslääkärinä
- Pysyvän hampaan puhkeamishäiriö ja puuttuminen, jos aiemmin tutkimatta
- Puhkeamattomat kulmahampaat, jotka ei palpoitavissa, ota ptg - muista ohjaavat maitohammaspoistot jo perushoidossa!
- Muista - Kuorsaajat, risat, suuhengittäjät, kielen tursottajat, huulivirheet jne. joka ikävaiheessa!
- Avopurenta, VYP negat. tai dd. 14-24 auki +kieli välissä
- Vaikeat, ohjautuvat - sivualueen risti- ja saksipurennat, jos jääneet tutkimatta aiemmin
- Progenia tai etualueen kärkipurenta (voi lisätä kallolat.kuvan käynnille), jos aiemmin katsomatta
- All, HYP \geq 7, syvä purenta, selkeä ienkontakt (kts. pisteytyskriteerit)

12-15v kouluikäiset

- Avopurenta, VYP negat. dd. 14-24 auki (ohjaa myös lateraalikuvaan)
- Sivualueella useamman hampaan risti- ja saksipurennat
- Progenia, etualueen kärkipurenta (myös lateraalirtg-kuva)
- AII, HYP ≥ 7 , syvä purenta, selkeä ienkontakti (ei ainoastaan alakaaren ahtaudesta johtuva)
- Leukojen asymmetria (esim. leuan kärki/ purentataso selkeästi vinossa)
- Liuku nivelaseman ja keskipurennan välillä yli 2mm
- Ahtaus vähintään yhden premolaarin / hammasneljännes, kiire- jos nelonen puhjennut eikä tilaa puhkeavalle kolmoselle!
- Puhkeamattomat kulmahampaat, jotka ei palpoitavissa - tuore rtg
- Pysyvän hampaan puhkeamishäiriö tai hypodontia, oligodontia tai tappihammas
-

Oikomishoidon tarpeen arviointi

Akaa

- Epäiltäessä hoitoa vaativaa purentavirhettä, konsultoidaan apuoikojaa Winhit-viestillä tai kiireellisessä tapauksessa ovikonsultaationa, mikäli mahdollista
- Konsultaation perusteella varataan aika oikomishoidon erikoishammaslääkärin konsultaatiopäivään (noin 4 x kuukaudessa)
- Hammaslääkäri laatii lähetteen rtg-tutkimuksiin (ptg ja lat) Pegasos-potilastietojärjestelmän kautta
- EHL tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen ja määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan

Hämeenkyrö

- Epäiltäessä hoitoa vaativaa purentavirhettä, varataan aika oikomishoidon erikoishammaslääkärille tai hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan ovikonsultaatiota (EHL paikalla 2pv viikossa)
- Hammaslääkäri tekee lähetteen rtg-tutkimukseen potilastietojärjestelmän kautta
- Oikomishoidon erikoishammaslääkäri tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen ja määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan

Ikaalinen

- Epäiltäessä hoitoa vaativaa purentavirhettä, varataan aika oikomishoidon erikoishammaslääkärille (EHL paikalla 5pv kuukaudessa)
- Hammaslääkäri tekee lähetteen rtg-tutkimukseen Lifecare-potilastietojärjestelmän kautta
- Oikomishoidon erikoishammaslääkäri tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen ja määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan

Kangasala, Kuhmoinen, Pälkäne

- Epäiltäessä hoitoa vaativaa purentavirhettä, varataan aika Kangasalle oikomishoidon erikoishammaslääkärille (EHL paikalla 5pv viikossa)
 - Epäselvissä tapauksissa konsultoidaan oikomishoidon erikoishammaslääkärää ensin viestillä tai ovikonsultaatiolla
- Hammaslääkäri tekee lähetteen rtg-tutkimuksiin Lifecare-potilastietojärjestelmän kautta
- Oikomishoidon erikoishammaslääkäri tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen ja määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan

Keiturin Sote (Virrat ja Ruovesi)

- Epäiltäessä hoitoa vaativaa purentavirhettä, varataan aika hammaslääkärille tai hyödynnetään ovikonsultaatiota
- Hammaslääkäri varaa tarvittaessa ajan oikomishoidon erikoishammaslääkärille (EHL paikalla Virroilla 10pv kuussa ja Ruovedellä 1pv viikossa)
- Hammaslääkäri laatii lähetteen rtg-tutkimuksiin Lifecare- Lifecare-potilastietojärjestelmän kautta (lähete vain konsultaation perusteella)
- Oikomishoidon erikoishammaslääkäri tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen ja määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan

Lempäälä

- Epäiltäessä hoitoa vaativaa purentavirhettä, potilas asetetaan oikomishoidon erikoishammaslääkärin recall jonoon. Kiireellisissä tapauksissa hyödynnetään ovikonsultaatiota, mikäli mahdollista (EHL paikalla 4pv kuukaudessa)
- Hammashoitaja varaa potilaalle jonosta ajan oikomishoidon erikoishammaslääkärin konsultaatiopäivään
- Hammaslääkäri tekee lähetteen rtg-tutkimuksiin Pegasos-potilastietojärjestelmän kautta
- Oikomishoidon erikoishammaslääkäri tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen ja määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan

Mänttä-Vilppula ja Juupajoki

- Epäiltäessä hoitoa vaativaa purentavirhettä
 - Suuhygienisti tai hammashoitaja voi varata ajan oikomishoitoa tekeväälle hammashoitajalle, joka varaa ajan oikomishoidon erikoishammaslääkärille tai asettaa potilaan oikomishoidon recall-jonoon
 - Hammaslääkäri voi varata ajan oikomishoidon erikoishammaslääkärin konsultaatiopäivään (EHL paikalla 1-3pv kuukaudessa)
- Hammaslääkäri tekee lähetteen rtg-tutkimuksiin Mediatri-potilastietojärjestelmän kautta
- Oikomishoidon erikoishammaslääkäri tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen ja määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan

- Epäiltäessä hoitoa vaativaa purentavirhettä, varataan aika oikomishoidon erikoishammaslääkärin recall-jonoon tai alle kouluikäisillä hammaslääkärin recall-jonoon. Kiireellisissä tapauksissa lähetetään Lifecare piikkiviesti
 - Hammashoitaja varaa potilaalle jonosta ajan oikomishoidon erikoishammaslääkärin konsultaatiopäivään (EHL paikalla 2pv viikossa)
 - Hammaslääkäri voi myös tehdä päätöksen hoitaa 1.luokkalainen potilas itse
- Hammaslääkäri tekee lähetteen rtg-tutkimuksiin Lifecare-potilastietojärjestelmän kautta
- Oikomishoidon erikoishammaslääkäri tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen ja määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan

Orivesi

- Epäiltäessä hoitoa vaativaa purentavirhettä, konsultoidaan hammaslääkärinä tai oikomishoidon erikoishammaslääkärinä piikkiviestillä
- Konsultaation perusteella varataan O-tarveaika oikomishoidon erikoishammaslääkärin konsultaatiopäivään (kerran kuukaudessa)
- Hammaslääkäri tekee lähetteen rtg-tutkimukseen Lifecare-potilastietojärjestelmän kautta (o-tarvekäynnille vain OPTG)
- Oikomishoidon erikoishammaslääkäri tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen ja määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan

Parkano ja Kihniö

- Mahdollista konsultoida oikomishoidon erikoishammaslääkärinä varaamalla aika konsultaatioon oikomishoidon erikoishammaslääkärille (EHL paikalla 1pv viikossa)
- EHL suunnittelee, milloin varataan aika rtg-tutkimukseen Mediatri-potilastietojärjestelmän kautta
- Oikomishoidon erikoishammaslääkäri tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen ja määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan

- Mahdollista konsultoida
 - Oikomishoitoa tekevää hammashoitajaa tai suuhygienistiä
 - Oikomishoidon erikoishammaslääkärinä varaamalla aika konsultaatioon oikomishoidon erikoishammaslääkärille (EHL paikalla 3pv viikossa)
- EHL suunnittelee, milloin varataan aika rtg-tutkimukseen Mediatri-potilastietojärjestelmän kautta
- Oikomishoidon erikoishammaslääkäri tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen ja määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan

Punkalaidun, Sastamala

- Epäiltäessä hoitoa vaativaa purentavirhettä, konsultoidaan oikomishoidon erikoishammaslääkärillä viestillä tai hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan ovikonsultaatiota (EHL paikalla 2-4pv kuukaudessa)
- Konsultaation perusteella varataan tarvittaessa aika oikomishoidon erikoishammaslääkärille
- Hammaslääkäri tekee lähetteen rtg-tutkimuksiin Winhit-potilastietojärjestelmän kautta
- Oikomishoidon erikoishammaslääkäri tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen ja määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan

Tampere

- Epäiltäessä hoitoa vaativaa purentavirhettä, tehdään **lähete** oikomishoidon erikoishammaslääkärille, asetetaan **OTARVE- jonoon** tai **oik.kons. kirjallinen** kirjalle:
- Lähete Lifecareen: kirjaa lähettämisen aihe ja purentaongelma lyhyesti
- O-tarve jonoon asetus: suorituspaikka OJONO, suorittaja hammaslääkärit, kutsusyy OTARVE oikomishoidon HTA, selitteeseen selkeästi kutsun syy esim. alaleuan retrognatia, traumaattisen syvä purenta, kasvuspurtti tulossa jne.
- Oik.kons.kirjallinen- kirja: Mikäli purennan tutkimuksessa löytyy jotakin kiireellistä, esim. kulmahampaat erityisen hankalassa asemassa, varaa aika konsultaatioaika erikoishammaslääkärille ”**oik.kons. kirjallinen**” **ajanvarauskirjasta**
- Oikomishoidon erikoishammaslääkäri tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen ja määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan
 - Potilas asetetaan jonoon erikoishammaslääkärille tai apuoikojalle [alkututkimuksen](#) tekoa varten

Urjala

[Paluu etusivulle](#)

[Paluu karttanäkymään](#)

- Epäiltäessä hoitoa vaativaa purentavirhettä, varataan aika Akaan hammashoitolan suuhygienistille
- Oikomishoito ja purennan seuranta toteutetaan Akaan hammashoitolassa

Valkeakoski

- Epäiltäessä hoitoa vaativaa purentavirhettä, konsultoidaan apuoikojaa tai oikomishoidon erikoishammaslääkärinä ovikonsultaatiolla
- Ovikonsultaation perusteella mahdollista varata aika oikomishoidon erikoishammaslääkärin konsultaatiopäivään (3 x kuukaudessa)
- Hammaslääkäri tekee lähetteen rtg-tutkimukseen (ptg ja lat) Pegasos-potilastietojärjestelmän kautta
- Oikomishoidon erikoishammaslääkäri tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen ja määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan

Vesilahti

- Epäiltäessä hoitoa vaativaa purentavirhettä, varataan konsultaatioaika oikomishoidon erikoishammaslääkärille (EHL paikalla 1 pv viikossa)
- EHL suunnittelee, milloin varataan aika rtg-tutkimukseen Mediatri-potilastietojärjestelmän kautta
- Oikomishoidon erikoishammaslääkäri tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen ja määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan

- Epäiltäessä hoitoa vaativaa purentavirhettä, konsultoidaan apuoikojaa ovikonsultaatiolla tai oikomishoidon erikoishammaslääkärinä oikomishoitoa tekevän hammashoitajan kautta
- Apuoikojan konsultaation perusteella varataan aika oikomishoidon erikoishammaslääkärille tai toimitaan oikomishoidon erikoishammaslääkärin ohjeiden mukaisesti
- Hammaslääkäri tekee lähetteen rtg tutkimuksiin oikomishoidon erikoishammaslääkärin ohjeen mukaan Winhit-potilastietojärjestelmän kautta
- EHL tutkii purennan, toteaa mahdollisen hoidontarpeen, kirjaa TPI-pisteytyksen sekä määrittää hoidon ajankohdan sekä toteuttajan

Alkututkimus

- Tarkempi tutkimus purennasta, huomioiden röntgenkuvat, mahdolliset jäljennökset tai skannaukset sekä valokuvat
 - Tee tarvittaessa lähete [lisätutkimuksiin ja toimenpiteisiin](#)
 - Mikäli purentavirhe ei täytä julkisen sektorin oikomishoidon kriteerejä, informoi perhettä purentavirheestä, sekä sen hoidontarpeesta
- Kirjaa potilastietojärjestelmään:
 - Anamneesi
 - Sairaudet, lääkitys, perinnöllisyys
 - [Omahoito ja terveyskäyttäytyminen](#)
 - Kliininen tutkiminen
 - Purentasuhteet, leuan liikkeet, purentafysiologinen perustutkimus, arvio haitta-asteesta [STM:n purentavirheiden 10 portaisen arviointiasteikon \(TPI\) mukaisesti](#)
 - **Tutkimuksen perusteella tehty diagnoosi, hoidon tavoitteet ja [hoitosuunnitelma](#)**

STM:n purentavirheiden 10 portainen arviointiasteikko 1/3

[Paluu etusivulle](#)

- **Luokka 1-4: Poikkeama ideaalipurennasta, erittäin vähäinen hoidon tarve / ei hoidon tarvetta**
 - Lievästi suurentunut horisontaalinen/vertikaalinen ylipurenta
 - Lievä hampaiden ahtaus/ aukkoisuus/ kiertymä
- **Luokka 5: Lievä purennan poikkeama, vähäinen hoidon tarve**
 - Lievä syväpurenta
 - Vähäinen avopurenta
 - Matala paikallinen/symmetrinen risti- tai saksipurenta ilman toiminnallista haittaa
- **Luokka 6: Lievä purennan poikkeama, melko vähäinen hoidon tarve**
 - Distaalipurenta
 - Transversaalisesti kuspittainen purenta
 - Kohtalainen hampaiden ahtaus/aukkoisuus/kiertymä
 - Yksittäisen hampaan puuttuminen sivualueella
- **Luokka 7: Todettu purennan poikkeama, kohtalainen hoidon tarve**
 - Suurentunut horisontaalinen ylipurenta
 - Syvä purenta ilman selkeää limakalvokontaktia
 - Avopurenta
 - Huomattava ahtaus tai aukkoisuus
 - Epästabiili purenta, johon ei liity objektiivisesti havaittavia vaurioita

STM:n parentavirheiden 10 portainen arviointiasteikko 2/3

[Paluu etusivulle](#)

- **Luokka 7+: Todettu parentavirhe, lisääntyvä hoidon tarve**
 - Maitomolaareiden selkeä tai paheneva infraokkluusio, mikäli vastaava pysyvä hammas puuttuu
 - Maitohampaan infraokkluusio/persistointi, johon liittyy pysyvän hampaan retinoitumisriski tai pysyvän hampaan virheellinen puhkeamissuunta
- **Luokka 8: Vaikea parentavirhe, suuri hoidon tarve**
 - Vaikea distaali- tai mesiaalipurenta
 - Vaikea avopurenta ja toiminnallinen haitta
 - Traumaattinen syväpurenta
 - Ristipurenta, jossa asymmetria / toiminnallinen haitta
 - Saksipurenta
 - Erittäin vaikea ahtaus
 - Retinoitunut ja ektooppisesti puhkeava pysyvä etuhammas tai I molaari
 - Menetetty tai puuttuva pysyvä ylätuhammas tai sellaiset hammastapaturmien jälkitilat, joiden tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi oikomishoito on välttämätöntä
 - Pysyvien hampaiden infraokkluusio/ankyloosi, kun sen oikomishoito on tarkoituksenmukaista

STM:n purentavirheiden 10 portainen arviointiasteikko 3/3

[Paluu etusivulle](#)

- **Luokka 9: Vaikea purentavirhe, erittäin suuri hoidon tarve**
 - Usean hampaan puuttuminen, josta selkeä haitta purentaan toimintakyvylle
 - Erittäin vaikea distaali- tai mesiaalipurenta
 - Erittäin vaikea avopurenta ja toiminnallinen haitta
- **Luokka 10: Suun alueen kehityshäiriö/vaurio, hoito välttämätön**
 - Huuli- ja suulakihalkioihin liittyvät poikkeamat
 - Muut vaikea-asteiset leukojen ja pään alueen kehityshäiriöt
 - Vaikeat suun alueen vaurioiden jälkitilat

Tarvittavat lisätutkimukset ja toimenpiteet

- Röntgenkuvaukset
 - Ortopantomogrammi, lateraalikallo

Diagnoosi, hoitosuunnitelma ja hoidon tavoitteet

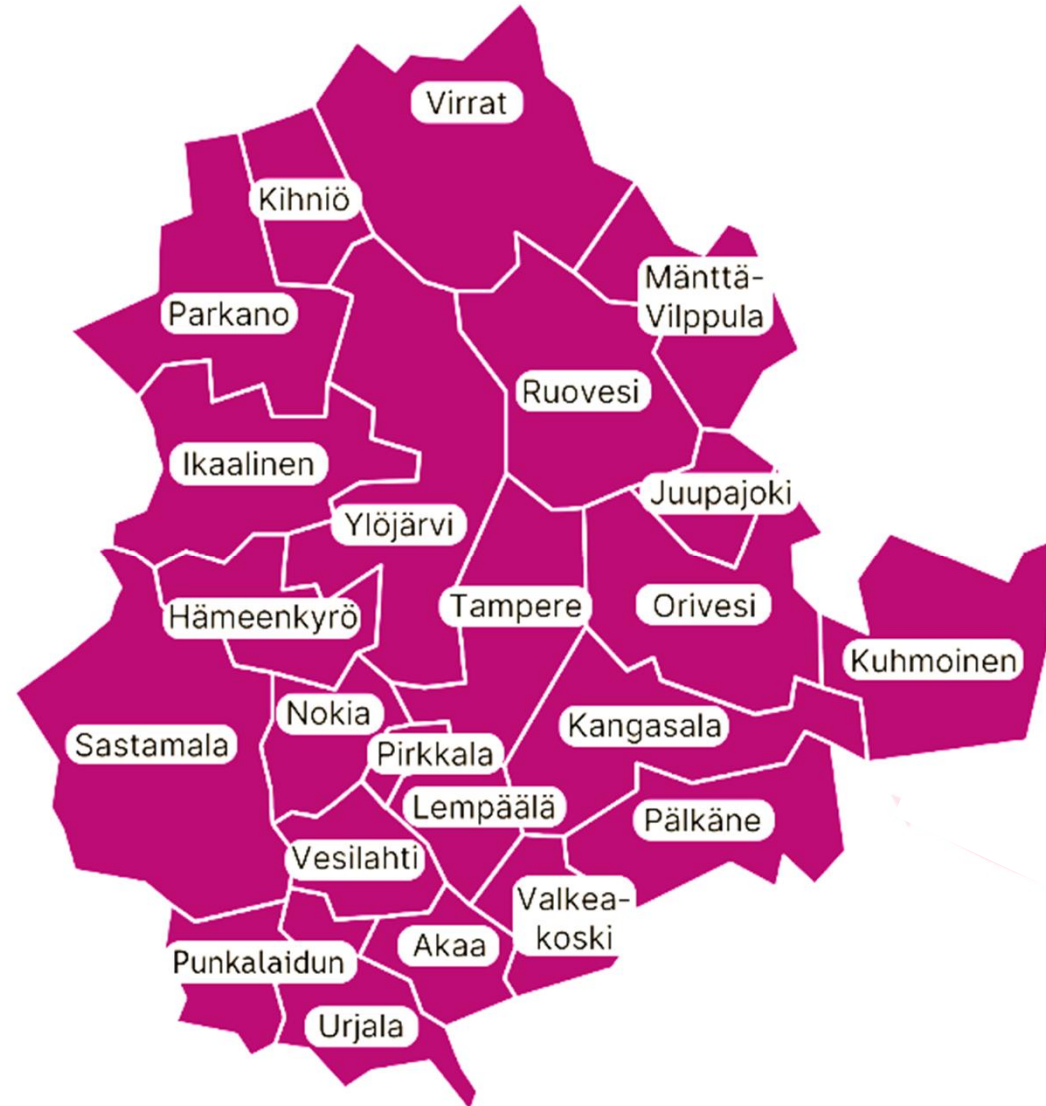
- Hoitosuunnitelmassa tulee näkyä:
 - Hoidon tavoite (esim. ristipurennan korjaus, hammaskantoinen purenta)
 - Hoidon suunniteltu ajoitus (vrt. leukojen kasvu / purentavirheen hoidon oikea ajoitus)
 - Työnjaon suunnitelma
 - Välivaiheiden arviointi
- Hoitosuunnitelma käydään läpi potilaan ja hänen huoltajansa kanssa
 - Tarvittaessa erillinen käynti, mikäli ei voida käydä läpi alkutarkastuksen yhteydessä
 - [Omahoitosuunnitelman](#) täsmentäminen tarvittaessa
- Kirjallinen hoitosuunnitelma ja suostumus / sitoumus hoitoon allekirjoitettavaksi, josta potilaalle oma kopio
- Kun hoitosuunnitelma on käyty läpi ja suostumus hoitoon allekirjoitettu, varataan ajat hoidon aloitukseen

Hoito

- Oikomishoito aloitetaan ja toteutetaan hoitosuunnitelman mukaisesti
- Hoitovasteen tarkastelu
 - Tarvittaessa hoitosuunnitelman päivitys tai hoidon keskeytys
 - Jatkohoidon suunnitelma ja työnjako
- Potilaan informointi, motivointi ja hoitoon sitouttaminen
- Yksilöllinen [omahoidon ohjaus ja omahoitosuunnitelman laatiminen](#)

Konsultaatio

[Paluu etusivulle](#)

- Apuoikojaa mahdollista konsultoida Winhit-viestillä tai kiireellisessä tapauksessa ovikonsultaationa, mikäli mahdollista
- Oikomishoidon erikoishammaslääkärillä konsultaatiopäivä noin neljänä päivänä kuukaudessa, jonne mahdollista varata aika apuoikojan konsultaation perusteella

Hämeenkyrö

[Paluu etusivulle](#)

[Paluu karttanäkymään](#)

- Oikomishoidon erikoishammaslääkärinä mahdollista konsultoida varaamalla potilaalle aika tai mahdollisuuksien mukaan ovikonsultaationa (EHL paikalla 2pv viikossa)

Ikaalinen

- Oikomishoidon erikoishammaslääkärinä mahdollista konsultoida varaamalla potilaalle aika (EHL paikalla 5pv kuukaudessa)
- Mikäli kyseessä on alle kouluikäinen potilas, oikomishoidon erikoishammaslääkärinä on mahdollista konsultoida kiireellisissä tapauksissa Lifecare piikkiviestillä

Kangasala, Kuhmoinen, Pälkäne

- Oikomishoidon erikoishammaslääkärinä mahdollista konsultoida varaamalla potilaalle aika Kangasalan oikomishoidon erikoishammaslääkärille (EHL paikalla 5pv viikossa)
- Epäselvissä tapauksissa konsultoidaan oikomishoidon erikoishammaslääkärinä ensin viestillä tai ovikonsultaatiolla

Keiturin Sote (Virrat ja Ruovesi)

- Suuhygienisti ja hammashoitaja konsultoivat ensin hammaslääkärää joko ajanvarauksella tai ovikonsultaationa
- Hammaslääkärin mahdollista konsultoida oikomishoidon erikoishammaslääkärää ajanvarauksella (EHL paikalla Virroilla 10pv kuukaudessa ja Ruovedellä 1pv viikossa)

Lempäälä

- Oikomishoidon erikoishammaslääkärinä mahdollista konsultoida asettamalla potilas oikomishoidon erikoishammaslääkärin recall-jonoon
 - Hammashoitaja varaa potilaalle jonosta ajan oikomishoidon erikoishammaslääkärin konsultaatiopäivään
- Kiireellisissä tapauksissa hyödynnetään ovikonsultaatiota, mikäli mahdollista (EHL paikalla 4pv kuukaudessa)

Mänttä-Vilppula ja Juupajoki

- Suuhygienistin tai hammashoitajan mahdollista konsultoida oikomishoitoa tekevää hammashoitajaa, joka varaa tarvittaessa ajan oikomishoidon erikoishammaslääkärille tai asettaa potilaan oikomishoidon recall-jonoon
- Hammaslääkärin mahdollista konsultoida oikomishoidon erikoishammaslääkärinä varaamalla aika erikoishammaslääkärin konsultaatiopäivään (EHL paikalla 1-3pv kuukaudessa)

- Alle kouluikäisten osalta mahdollista konsultoida hammaslääkärinä varaamalla aika hammaslääkärin recall-jonoon
- Kouluikäisten osalta mahdollista konsultoida oikomishoidon erikoishammaslääkärinä varaamalla aika oikomishoidon recall-jonoon tai kiireellisessä tapauksessa lähettämällä piikkiviesti
 - Hammashoitaja varaa potilaalle jonosta ajan oikomishoidon erikoishammaslääkärin konsultaatiopäivään (EHL paikalla 2pv viikossa)

Orivesi

[Paluu etusivulle](#)

[Paluu karttanäkymään](#)

- Mahdollista konsultoidaan hammaslääkärinä tai oikomishoidon erikoishammaslääkärinä piikkiviestillä
- Konsultaation perusteella varataan O-tarveaika oikomishoidon erikoishammaslääkärin konsultaatiopäivään (kerran kuukaudessa)

Parkano ja Kihniö

- Mahdollista konsultoida oikomishoidon erikoishammaslääkärinä varaamalla aika oikomishoidon erikoishammaslääkärille (EHL paikalla 1pv viikossa)

- Mahdollista konsultoida
 - Oikomishoitoa tekevää hammashoitajaa tai suuhygienistiä
 - Oikomishoidon erikoishammaslääkärinä varaamalla aika konsultaatioon oikomishoidon erikoishammaslääkärille (EHL paikalla 3pv viikossa)

Punkalaidun ja Sastamala

- Oikomishoidon erikoishammaslääkärää mahdollista konsultoida viestillä tai mahdollisuuksien mukaan ovikonsultaationa (EHL paikalla 2-4pv kuussa)

- Oikomishoidon erikoishammaslääkärinä mahdollista konsultoida varaamalla aika ”oik.kons. kirjallinen” ajanvarauskirjalle

Urjala

[Paluu etusivulle](#)

[Paluu karttanäkymään](#)

- Oikomishoitoon liittyvät konsultaatiot hoidetaan varaamalla aika Akaan hammashoitolan suuhygienistille

Valkeakoski

- Mahdollista konsultoida apuoikojaa tai oikomishoidon erikoishammaslääkärinä ovikonsultaatiolla
- Ovikonsultaation perusteella mahdollista varata aika oikomishoidon erikoishammaslääkärin konsultaatiopäivään (3 x kuukaudessa)

Vesilahti

[Paluu etusivulle](#)

[Paluu karttanäkymään](#)

- Mahdollista konsultoida oikomishoidon erikoishammaslääkärää varaamalla konsultaatioaika (EHL paikalla 1 pv viikossa)

- Mahdollista konsultoida apuoikojaa ovikonsultaatiolla tai oikomishoidon erikoishammaslääkärinä oikomishoitoa tekevän hammashoitajan kautta

Riskien herätteet – oikomishoitoa ainoastaan perusteellisen harkinnan sekä omahoidon toteutuessa

[Paluu etusivulle](#)

Käynnin perusteella todetaan, että potilas hyötyy omahoitoa vahvistavasta käynnistä esim. terveyden edistämisen videovastaanotto

- Runsaasti aiempaa korjaavan hoidon tarvetta
 - Suussa tai kojeissa näkyvää plakkia, ienverenvuotoa tai hammaskiveä
 - Alkavia reikiä, eroosiota tai paikkaushoidon tarvetta
 - Terveyskäyttäytymisessä ongelmia (esim. napostelu, harjaus epäsäännöllistä, makean käyttö useita kertoja viikossa, päihteiden käyttö)
 - Huoltajalla heikko motivaatio, perheessä arjen ja toimintakyvyn haasteita tai terveyskäyttäytymiseen liittyvää tiedon puutetta
 - Hammashoitopelko tai puutteellinen hoitomyöntyvyys
 - Toimintakyvyn haasteita (esim. nepsy)
-
- Syvät uurteiset fissuurat tai hypomineralisaatio kuutosissa (tarve pinnoituksille)
 - Pitkäaikaissairaus, johon säännöllinen lääkitys (esim. astma, diabetes, reuma)

Tehostettu omahoidon tuki

- Potilaan ja/tai perheen omahoitoon ja terveyskäyttämiseen liittyvä tuen tarve arvioidaan käyttämällä apuna motivoivaa haastattelua
 - Puheeksi otto
 - **Potilas ja/ tai huoltajat ohjataan suun terveydenhuollon ammattilaisen vastaanotolle perustasolle.** Ennaltaehkäisevä terveydenedistämisen käynti voidaan toteuttaa lähipalveluna tai videovastaanottoa hyödyntäen
 - Konsultoi tarvittaessa muita sote-ammattilaisia (ks. THL:n sivusto [perhekeskus](#))
 - Konsultointiin tarvitaan lupa potilaalta tai perheeltä
- Huolitiimi-toimintamalli
- [Käynneiltä pois jääneiden tuen tarpeen selvittäminen](#)

Omahoitosuunnitelma

- Potilaan (tai potilaan ja hänen huoltajansa) kanssa on laadittu aiemmalla tarkastus tai tutkimuskäynnillä suun omahoitosuunnitelma, joka on kirjattu potilastietoihin
- Suunnitelma ohjaa omahoidon keinoin kohti yhdessä asetettuja tavoitteita ja sitouttaa potilasta hoitoon
- kts. tarkemmat tiedot potilastietoihin kirjatusta omahoitosuunnitelmasta [Innokylästä](#)
- Suunnitelman toteutumista seurataan ja sitä päivitetään tarvittaessa myös oikomishoidon käynneillä

Omahoito ja terveyskäyttäytyminen

- Hampaiden huolellinen harjaus kahden minuutin ajan, kahdesti päivässä fluorihammastahnaa käyttäen
- Hammasvälien ja oikomiskojeen puhdistus ammattilaisen ohjeistamilla välineillä
- Ei tupakka- tai nikotiinituotteiden käyttöä
- Säännöllinen ateriaritmi, jossa terveelliset ateriat ja välipalat
- Napostelun, happamien ruokien ja juomien runsaan/ usein toistuvan käytön rajoittaminen
- Janojuomana vesi
- Oikomiskojeen käyttö hoitosuunnitelman mukaisesti
- Omahoitosuunnitelmassa määritellyt omahoitoon ja terveyskäyttäytymiseen liittyvät yksilölliset tavoitteet

Hoitovasteen arviointi

Oikomishoidon hoitovasteen arviointi auttaa seuraamaan hoidon edistymistä ja tekemään tarvittavia muutoksia hoitosuunnitelmaan. Arviointiin kuuluu:

- Kliininen tutkimus
- Lisätutkimukset (esim. rtg-tutkimukset)
- Hoitovasteen seuranta

Loppututkimus ja hoidon loppuarvio (epikriisi)

- Oikomishoidon loppututkimus (kun hoito retentiovaiheen jälkeen päättyy, nykytila status ja toiminta)
 - Kirjaa epikriisi (lyhyt kuvaus alkutilanteesta ja hoidon kulusta).
 - Hoidon kulku, kojeistukset, ko-operaatio, hs muutokset, hoitoaika- lyhyesti
 - Nykytila/ hoidon lopputulos
 - Mitä hoidolla saavutettiin
 - Mitkä poikkeamat hyväksytään lopputuloksessa
 - Potilaan oma kokemus lopputuloksesta
 - Oheistus potilaalle- miten toimii esim. retentiolangan / retentiolevyn kanssa, kun hoito on päättynyt. KIRJAA ohjeistus

Retentio

- Aktiivisen oikomishoidon jälkeen siirrytään hoitotulosta ylläpitävään retentiovaiheeseen, joka kestää keskimäärin 1,5 – 2 vuotta
- Retention tarkoitus on estää hampaiden palautuminen takaisin vanhaan asemaansa tukemalla purenta ylläpitokojeiden avulla (kudosten muovautumista uuteen asemaan)
- **Retentiosuunnitelma** tehdään aktiivisen oikomishoidon päättyessä (pääsääntöisesti kojeiden purun yhteydessä (mitä retentoidaan, kenelle retentiokontrollit, niiden ajankohta ja mihin kiinnittää huomiota)
 - Sitoutetaan potilas ylläpitohoitoon
 - Sovitaan seuraavasta seurantakäynnistä
 - Retentiokontrolleja voivat tehdä kaikki oikomistiimin jäsenet
 - Tarvittaessa konsultoidaan oikomishoidon erikoishammaslääkärinä

Loppuarvio

- Kun oikomishoidon tavoitteet on saavutettu ja aktiivisesta hoitovaiheesta siirrytty ylläpitohoitoon, potilaan hoito palautuu perustason palveluihin
- Hoidosta vastaava hammaslääkäri tai erikoishammaslääkäri kirjaa loppuarvioon:
 - hoidon yhteenvedon
 - loppuarvion tai –lausunnon
 - jatkohoitosuunnitelman perushoidossa
- Potilas sitoutetaan ottamaan vastuuta omasta hoidostaan